

۲۴۵۴

۱۳۹۷/۳/۲۸

نهضت آزادی ایران

۱۳۴۰

پیام تسلیت دبیرکل نهضت آزادی ایران در پی درگذشت مرحوم دکتر قانعی راد

بسمه تعالی

انا لله و انا الیه راجعون

خبر ناگهانی وفات دکتر محمد امین قانعی راد جامعه‌شناس اخلاق‌گرا و انسان فرهیخته و متعهد که دغدغه سرافرازی، پیشرفت و توسعه ایران را داشت و معتقد به اصلاح‌طلبی مصلحانه و ساختاری بود و در تدوین برنامه سوم توسعه ایران نقشی اساسی ایفا کرد، نه تنها جامعه علمی کشور، بلکه ملت ایران را در اندوه از دست دادن یکی از فرزندان بااخلاص و سرمایه انسانی کم‌نظیر به سوگ نشاند.

ضمن عرض تسلیت به خانواده محترم و همکاران جامعه‌شناس و عموم علاقه‌مندان آن مرحوم؛ به مناسبت عروج این استاد فرهیخته و عالم معلم، با نگاهی بر ابعاد موثر حیات اجتماعی این استاد گرانقدر و روشن‌فکر متعهد اجتماعی، قدردان تلاش‌ها و خدمات ارزنده او می‌شویم:

زنده‌یاد دکتر سید محمد امین قانعی راد استاد تمام رشته جامعه‌شناسی متولد ۱۳۳۴ در شهر ری، نویسنده، پژوهشگر، استاد دانشگاه، عضو هیات علمی مرکز تحقیقات سیاست علمی کشور و رییس سابق انجمن جامعه‌شناسی ایران بود. از ایشان کارنامه علمی و تالیفات ارزنده‌ای بر جای مانده است.

دکتر قانعی راد علاوه بر تمرکز در رشته علمی‌اش که ماهیتاً چیزی منفک از «جامعه» نبود، لزوم توجه به مسایل ایران را سرلوحه کار خود قرار داده بود. برقراری رابطه میان نظریه‌های اجتماعی و آنچه در بطن جامعه می‌گذرد، از او یک جامعه‌شناس مردم‌مدار و استادی حاضر در حوزه عمومی ساخت.

گرچه دکتر قانع‌راد هیچ‌گاه در قامت سیاستمدار و عضویت در احزاب و ارگان سیاسی ظاهر نشد اما جامعه‌شناسی متعهد بود که از مشارکت در سرنوشت سیاسی خود و ملت ایران باز نمی‌ایستاد. او با آرایه نظرات و دیدگاه‌های خود در انتخابات ۸۸ و ۹۶ نشان داد که یک «جامعه‌شناس متعهد»، خنثی بودن به مسایل اجتماعی - سیاسی را بر نمی‌تابد.

دکتر قانع‌راد نخستین کسی بود که تاکید داشت که باید از قطبی شدن انتخابات ریاست جمهوری در اردیبهشت ۹۶ جلوگیری کرد. او معتقد بود که انتخابات ۹۶ باید بدون قطبی شدن جلو برود ولی در عین حال یک مبارزه انتخاباتی جدی، غیر مهندسی شده و مبتنی بر تفاوت‌های معنا دار باشد.

زنده‌یاد دکتر قانع‌راد در مواقع بحران و شرایط نیمه‌امنیتی، اهل محافظه‌کاری و به در بردن گلیم خویش از طوفان‌های مهیب حوادث برنیامد و با علاقه در نشست‌های کارشناسی احزاب اصلاح‌طلب و ستادهای انتخاباتی اصلاح‌طلبان شرکت فعال و مسولانه می‌کرد و با جدیت به تبیین و بازخوانی مفاهیم "اصلاحات" و "اعتدال" می‌پرداخت. او صادقانه جریان اصلاحات را کنشگری می‌کرد و به گواهی دوستانش یاور مظلومان و از جمله کسانی بود که ابا نداشت به ملاقات زندانیان سیاسی برود.

دکتر قانع‌راد تاکید بر بهره‌گیری از تعبیر «روشنفکر اجتماعی» به جای دو جریان «روشنفکر سیاسی» و «روشنفکر فرهنگی» داشت. از همین رو او را در زمره روشنفکرانی می‌دانیم که حضور خویش را در عرصه عمومی معنا می‌داد و به نقش‌آفرینی در عرصه‌های نخبگی و آکادمیک اکتفا نمی‌کرد. به اعتقاد او بعد از سال ۱۳۸۸ بخشی از روشنفکران سیاسی با بحران فکری مواجه شدند و در شرایط ناکامی از برآورده شدن انتظارات، به طرف روشنفکری فرهنگی رفتند. آنان نسبت به سیاست و مؤثر بودن تغییر سیاست‌ها و سیاستمداران بدبین شدند. یک نوع گریز از سیاست یا سیاست‌زدایی در رفتار بخشی از روشنفکران و مردم ایجاد شد. دکتر قانع‌راد می‌گفت: یک زمانی همه‌ی روشنفکران، روشنفکران سیاسی بودند؛ حالا با نادیده گرفتن میراث صدساله‌ی روشنفکران سیاسی، این تمایل در بین روشنفکران در حال گسترش است که بر پارادایم فرهنگی به‌معنای اهمیت دادن به اخلاق و رفتار فردی تاکید کنند. اما وی گزینه روشنفکر اجتماعی را به عنوان یک جایگزین مطرح می‌نماید.

او یکی از چالش‌های اساسی برای تحقق عدالت اجتماعی را عدم تحقق عدالت قضایی مطرح می‌کرد و بر لزوم تحقق این نوع عدالت، مباحثی رسانه‌ای و علمی مطرح کرده است.

زنده‌یاد دکتر قانع‌راد نخبگان (روحانیان، دانشگاهیان و روشنفکران) را از یکدیگر منفک می‌کرد و معتقد بود نخبگان دانش (دانشگاهیان)، نخبگان ایدئولوژی (روحانیان) و نخبگان عرصه عمومی (روشنفکران) باید ضمن تعامل و اثربخشی متقابل، استقلال مناسبات خود را درک کنند.

این استاد فرهیخته و روشنفکر مسئول، از سایر حوزه‌های اجتماع غافل نبود. تاکید بر مسایل زیست محیطی و منابع زیست محیطی و از جمله آب و نقش آن در توسعه پایدار و تاکید بر یک نوع «توسعه آینده‌دار» از مفاهیمی بود که بدان پرداخته بود.

وی با تقویت انجمن جامعه شناسی ایران و ایجاد گروه‌های تخصصی در داخل انجمن و شبکه‌های استانی در سایر مناطق ایران، به گسترش نهادهای مدنی باور داشت. راهی که شاید از مهندس مهدی بازرگان و استادش دکتر غلامعباس توسلی آموخته بود. او همچنین به تقویت حوزه زنان با ایجاد حلقه‌های جامعه‌شناسی زنان پرداخت.

زنده‌یاد دکتر قانع‌راد از شرافت علمی برخوردار بود و علم را راه شناختی می‌دانست جهت خروج از مشکلات جامعه، اهل تعامل و گفتگو بود و نه تقابل و واگرایی. او از خصوصیات اخلاقی برخوردار بود که از وی یک جامعه شناس مردم‌مدار ساخته بود. از خصوصیات اخلاقی او می‌توان به حسن اخلاق و تدبیر و سلوک و قدرت اندیشه‌ورزی و مسئولیت‌پذیری، اهل مدارا و در عین حال منتقدی با منطق و منصف، اهل مباحثه و گفتگو، جدی، عمیق و حساس به مسایل ایران، دارای قدرت مدیریت و برنامه‌ریزی و متبحر در برگزاری نشست‌های تخصصی، اشاره کرد.

یاد و نامش را گرامی می‌داریم و از عموم فرهیختگان و فعالان سیاسی دمکراسی‌خواه و حق‌گرا دعوت می‌کنیم تا در مراسم بزرگداشت ایشان که روز سه‌شنبه ۲۹ خرداد ساعت ۱۴ الی ۱۵:۳۰ در مسجد جامع شهرک غرب برگزار می‌شود، حضور به هم رسانند.

محمد توسلی

دبیرکل نهضت آزادی ایران

۲۸ خرداد ۱۳۹۷